BOEKBESPREKING

T.W. DE BOER & R.H. DE BRUYNE, 1991. Schelpen van de Friese Waddeneilanden. Fryske Akademy, Ljouwert; Dr. W. Backhuys/UBS, Oegstgeest. 292 pp., 268 figuren (240 foto's en 250 tekeningen), prijs geb. f 56,00. ISBN 90-73348-21-8.

Elke strandschuimer kent het sterk verouderde (nomenclatorisch, systematisch, fotografisch en tekentechnisch) en niet meer leverbare werk van Entrop over de Nederlandse mariene schelpen. Na Entrop is er buiten de fossielenatlas in Basteria (inmiddels eveneens uitverkocht) weinig verschenen over de schelpen op onze Nederlandse stranden.

In alle opzichten is deze uitgave een grote verbetering. Natuurlijk is er op elk werk wel commentaar te leveren, maar vooral inhoudelijk moet je die in dit boek met een vergrootglas zoeken. In de verantwoording worden doelstelling, het behandelde gebied, de soorten, bronnen, etc. behandeld. Gelijk in andere gidsen ontbreekt een paragraaf over kenmerken, verzamelen, conserveren, waarnemingen vastleggen, e.d. niet. Vervolgens komen de autochtone soorten van Wad- en Noordzeekant aan bod en gegevens over de fossiele soorten. In een volgend hoofdstuk worden de onderlinge verschillen per eiland behandeld. Het laatste hoofdstuk (6) gaat over de aangetroffen soorten. Per soort wordt verwezen naar recente literatuur en worden de Nederlandse en Friese namen gegeven. Vervolgens een korte opsomming van afmetingen en kleur en de verspreiding en biotoop van de soort. Wellicht had een vergelijk van kenmerken van nauw verwante dieren bij enige soorten verhelderend kunnen werken. Uitgebreid wordt als laatste ingegaan op het voorkomen op de Friese waddeneilanden.
De kwaliteit van de zwart-wit-foto's is redelijk, hoewel met een lichte achtergrond bij diverse foto's een beter kontrast zou zijn bereikt. De tekeningen zijn redelijk tot goed. Duidelijk is hier echter een progressie in stijl en techniek bij de tekenaar waar te nemen. Helaas wordt hier niet vermeld, vanwaar de getekende exemplaren komen. De naamgeving is over het algemeen 'up-to-date', maar natuurlijk is ook hier wel een opmerking mogelijk. Met name in de Rissoidae zouden enige aanpassingen op zijn plaats zijn, maar hierbij moet tevens worden opgemerkt, dat nog bijna 'dagelijks' veranderingen in deze groep plaatsvinden.
Storend is dat de foto's, maar vooral de tekeningen diverse malen scheef staan afgebeeld, soms zelfs volledig gekanteld (zie o.a. p. 47 en b.v. bij de afbeeldingen van de inktvissen de rugschilden dan weer het rostrum naar boven, dan weer naar beneden).
Ook bij de Ensis-afbeeldingen is niet consequent gehandeld. Echter, waarschijnlijk hebben de schrijvers hier geen debet aan, maar moet de drukker hiervoor aangesproken worden. Op pagina 90 komt de tekst niet overeen met de afbeelding. Dit lijkt een R. inconspicua en het vermoeden bestaat, dat er wederom iets mis gegaan is bij de drukker.
Jammer is het dat van soorten, die niet voorhanden waren van de eilanden, dikwijls buitenlandse exemplaren gebruikt zijn. Voor

de hand liggend zou zijn om exemplaren elders van het Nederlandse strand af te beelden (b.v. Littorina obtusata, een soort die zelfs algemeen is op de eilanden en ook bij Flexopecten flexuosus was met weinig moeite eilandmateriaal af te beelden geweest). Op pagina 84 staat bij de tekst Cingula semistriata en bij het plaatje Alvania semistriata. Een laatste opmerking (van een niet Fries) zal zijn of het Friese deel niet te uitgebreid is en zeker of een adressenlijst in het Fries nu echt wel nodig was.

Mijn conclusie is, dat het boek goed bruikbaar is als gids voor het gehele Nederlandse strand met uitzondering van het fossiele Zeeuwse materiaal. Het is het overwegen waard om bij een herdruk de teksten iets aan te vullen met korte beschrijvingen en de soorten van het gehele Nederlandse strand erbij te betrekken (zeker de andere niet-Friese waddeneilanden). Met de uitgave van dit boek is hopelijk een gids voor het gehele Nederlandse strand een stap dichterbij gekomen. Gezien de beperkte oplage (500 ex.) lijkt het me verstandig om dit boek maar zo snel mogelijk aan te schaffen.

R.G. Moolenbeek